

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

UKA 2018/21
Tillie Martinussen
1. november 2018

(Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoq)

Uunga siunnersuut: Nuummi aamma Ilulissani nunanit tamalaanit mittarfiit kiisalu Qaqortumi nunap immikkoortuani mittarfiup sananeqarnissaannut, ingerlanneqarnissaannut aningaasalersorneqarnissaannullu killiliussatut piumasaqaatit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. xxx 2018-imeersoq

(Inatsisartunut ilaasorta, Tillie Martinussen, Suleqatigiissitsisut)

Mittarfiliortiternissaq kisiat qulequtaralugu ataatsimeeriarta.

Nipiliutigineqarpoq nunami aningaasaliiffissat annerpaartaat asuli akueritipallanniarsarineqartoq amerlanerussuteqaqqalaarneq sakkugalugu.

Inuit paasiuminaatsippaat milliardit qanoq amerlatiginersut uani mittarfiliortiternissamut atatillugu atorussuppagut 3,6 milliarder koruunit - sunniutissai sillimaffiginngivillugit. Milliunit ataatsit sekuntiusuppata, ullut aqqanillit missaanni sivilissuseqassaaq. Milliartit sivilissuseqassaaq ukiunik 31,5 - nik.

Paasinarsitinniaannarlugu aningaasaliissutissat amerlassusaat.

Mittarfiliortiterniarnerit maannakutut isikkoqarallartillugi, Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera sakkortoorsuarmik sunnissavaa. Imaassinnaavoq masseqqinngisaannartugut.

Nutarternissaq akерlerinngilarput, tamannali pisariaqarpoq pivusorsiortumik aamma paasisimasaqarluarluta - aamma tamanna pissanngilaq meeqqat inuusuttullu pilliutigalugit, inuiaqatigiinni sanngiinnerisagut aamma pilliutigineqassanngilaq taakku aningaasaliiffiginnaanissaat.

Misigissutsigut sunnerneqarput aamma saqqummiunneqarpoq allaanani mittarfiliortiternissaq ineriartornissamut periarfissatuaasoq. Taamaattoqanngilaq. Paasilluarsinnaavarput inuutissarsiortut kommunillu sanaartorniarneqartut kissaatigimmatigit - akileraarutini pilersitsissapput najukkamilu suliffissaqartitsillutik. Kisianni qanoq suliffeqartitsitsigissappat?

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

Meeqqat inuusuttullu pitsaasunik atuarfissaaleqisut imaluunniit atungarliortortagut ikiortissaaleqisut, allat aserfallattut oqullutillu, milliartikkaat atussavagut iluamik aalajangiinissatsinnut tunngavissaqarata? Qujaannarpunga.

Suleqataarusuppugut, tulleriiarilluni sanaartortitsineq, avataaniit aningaasaliiffigisamik, nunatta karsia kisimi isumalluutaajunnaartillugu - aamma Kalaallit Airports piginnittuugaluarpalluunniit – uagut isumalluutaajuarpugut.

Nuuk tassatuaavoq sinneqartoruteqarfissaq siunnersuutigineqartumi takutinneqartumi, Ilulissanullu tunngatillugu nutaarsiassaqaqfinni allaqqavoq mittarfissuartaassasoq USA-mit illersornermullu ministeriaqaqfimmiit aningaasalersorneqarluni. Ataatsimiititaliami akissutissarsioraluarpugut, naalakkersuisooqatigiinnilli taakkulu napatitsisuinit ikinnerussuteqartinneqarpugut – qulaajaasinnaasumik paasissutissanik pissarsinata, taamaammat siunnersuutigineqartoq akuersaarsinnaangilarput.

Oqanngilagut misissuisoqaqqissasoq- isumaqarpugulli innuttaasunik peqataatitsineq anginerusariaqartoq, apeqqutillu akissutisineqanngitsut akissutisillugit. Taamaattoqarpoprmi.

Oqaluttuarisaanermi Kalaallit Nunaanni aningaasaliineq anginerpaat ilagivaat. Inatsisissatut siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai ilisimaneqanngillat. Ilulissani Nuummilu mittarfiit ingerlanneqarnissaanut suliffeqarfiup arlariinnit pigineqarnerani piginneqatigiinnermi ersarissumik nassuiaasoqanngilaq, itigartitsisinnanissamut tunngaviusussat aalajangersarsimangillat, suliffeqarfiup aningaasaliinerillu Danmarkimiit USA-miillu eqqarsaatigalugu.

Amerikamiut aningaasaliissutissaat qanoq issappat? Qanoq amerlatigissappat?

Sooq mittarfiit 2200 meterinik takissuseqarnissaat aalajangiusimaneqarpa? Air Greenland pisiarineqarniarpoq, kisianni sunnguamilluunniit tusarfiginngilarput susoqassamaarnersoq imaluunniit qanoq akeqassanersoq? Taamaallaat kiffartuussinnermut isumaqatigiissuteqarfiit kiffartuunneqarniarput? Sioqqanimmi qallikkat mittarfii taamatullu mittarfiit pioreersut allinissaat millinissaallu aamma akuerineqareersut immikkut aningaasartuutaasussaappat?

Mittarfiliortiternissat kisiisa taasissutiginianniingilagut kisianni aamma aningaasartuuterpassuit allat, pilersaarteqarfiginagit immikkut aningaasartuutissarpassuit qanoq piviusunnigortissinnaassanerlugit. Taamaattumik naaggaarpugut. Upperinngilarput siuariartorneq isummaminik pilerumaartoq mittarfiliortiternissat akuerineqarniariapata.

Allat aamma apeqqutaapput. Saqqummiunneqartumi apeqqutit akineqanngitsut amerlavallaaqaat.

Tulleriiaraluni sanaartornissaq itigartinneqarpoq, Isumaqatiginninniarnit itigartiinneqartarput. Ataatsimoorluni naapeqatigiiffissamik tikinneqarsinnaagaluarpoq, tamat peqataaffigisaat.

Isumaqarpugut pisariaqartinneqartoq naapertorlugu ataqatigiissuseq pisariaqartinneqartoq pillugu ersertoqarnikuunngitsoq assartuinnermut aningaasartuutit ataatsimoorlut appartinnaat eqqarsaatigalugu imaluunniit timmisartuussisarnit amerlanerusut pisalernissaat pillugu.

Suleqatigiissitsisuni isumaqarpugut ataqatigiissumik assartuisarnissamut aamma pisariaqartoq kiffartuussinnermut isumaqatigiissutit naleqqussarneqarnissaat taakkumi qularnanngitsumik

SULEQATIGIİSSITSIT
SAMARBIDSPARTIET

mittarfiliortiternermut atatillugu aamma kalluarneqartussaammata. Tamatuma saniatigut isumaqarfigit taama annertutigisumik akiitsoqalernissaq ammanerusumik oqallisigisariaqaraluartoq aamma pilersaarusiorduangaanerusariaqaraluartoq tamakkumi pisimangllat mannakkut mittarfiliortiterniarnermut atatillugu.

Aamma annerusumik ilisimasaqarfiginngilagut iluanaarutaajumaartussatut tagginneqartut, aalajangiinerit allat arlaqartut peqqaartussaammata akilersinnaassuseq ersersinneqassappat.

Aamma pineqarput atlantiku qulaallugu timmisartorsuit mittarfissaat marluk, taakku tamanut saqqummiunneqartumi allaaserineqarput. Suleqatigiissitsisuni nalilerparput maannamut saqqummiunneqarsimasut naapertorlugit pilersinniarneqartut imminut akilersinnaangitsut.

Inatsisissat tamaasa paasillaarsinnaajumallugit immikkoortoq manna Aningaasanut Inatsimmut ataqtatigiisinneqartariaqarpoq, inatsisit atuumassuteqartunut siusinnerusukkat aalajangikkat kiisalu peqqinnissamut inatsisit allallu inatsisit suli akuerineqanngitsut - pisariaqartullit tamakkiisumik ataqtatigiisumillu aalajangiisoqassappat.

Aamma naatsortuunik nalunaarutinillu isertuussanik peqarpoq, Inatsisartuni aalajangeeqataasussat tamarmik pisinnaangisaannik. Tamatuma saniatigut oqaatigerusupparput isornartutut isigigatsigu Kalaallit Airports A/S-mut aningaasaliissutissat Aningaasanut Inatsimmi kontunit assignngitsuneermata kiisalu Namminersorlutik Oqartussanut ingerlatseqatigiiffiit sinneqartoorutimik ilaanni akilutaat tassunga atorineqassammata, naak innuttaasunik kiffartuussinermut atorluarneqarsinnaagaluartut.

Peqataanik kissaatigaarput avataaniik aningaasaliissutit paaseqqissaarnissaat, Illersornissaq pillugu Danmarkimik isumaqatigiissutip 2020-mi isumaqatigiinniutigeqqinnissaa kiisalu amerikamiut allamiulluunniit Kalaallit Nunaanni mittarfinnut aningaasaliissutiginiagaasa paaseqqissaarnissaat minnerpaamillu Inatsisartunut saqqummiunneqarnissaat kissaatigaarput - ajornanngippat sunut tamanut ilaatinneqarnissarput imaluunniit paasissutissat tamarmik saqqummiunneqassasut innuttaasunillu oqallisigineqarlutik.

Tassa imaappoq mittarfiliortiternissamut tunngatillugu saniatigut aningaasartuutit ilanngunneqarsimanngitsut isumaqarfigisagulli piviusunngortitsiniarnermut atatillugu avaqqunneqarsinnaangitsut.

Tamatuma saniatigut paaserusuppagut kommunit immikkut taarsigassarsisariaqarnissaannut tunngasut.

Aamma paaseqqissaarusupparput billetsit akiinut tamanna qanoq kinguneqassanersoq, mittarfinnut akileraarutinut, Air Greenlandip pisiarinqarnerata kingunissai, taamaasilluta aningaasalersuinissamut tunngaviit tamaasa paasillaarsinnaajumallugit.

Atlantiku qulaallugu timmisartuussisarnerup unammilleqatigiiffiunissaa kissaatigineqarpoq, tamannalu paasillaarsinnaavarput. Peqataanik kissaatigineqarpoq Air Greenlandimut tamakkiisumik piginnittuulernissaq, taamaasippallu nunanut allanut timmisartuussisarnikkut unammilleqataalissaqqooqaaq.

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

Taamaakkaluartorli naatsorsuutigineqarpoq nunami namminermit timmisartuussinermit atatillugu taqut attatiinnarneqassasut - taamaasillunilu maannamut assigiinngitsutigut tapiissuteqaqattaartarnerit tunngavii atorunnartussaassapput.

Suleqatigiissitsisuni taamaattumik kiffartuussinermit isumaqatigiissutit eqqarsaatigalugit allamik periarfissaqanngilaq akinik qaffaanissaq. Tassunga pilersaarutit tamakkiisumik qulaajarneqarnissaat kissaatigaarput imaluunniit aningaasartuuteqarnerulernissaq pinngitsoorani pisussaqaq.

Isumaqarpugut siunnersuut manna immikkut ataatsimiinnermi oqallisineqartariaqartoq, susassaqaqtut ataatsimiititaliat tamaasa ilaatillugit aamma Inatsisartuni ilaasortat tamaasa aggersarlugit suliaralugillu apeqqutit akissutillu matumunnga siunnersuummut atatillugu saqqummiunneqarsimasut kiisalu apeqqutit ulloq manna tikillugu akineqarsimannigitsut suliaralugit.

Tassani ataatsimiinnermi isummerfigineqarsinnaavoq mittarfiliortiternissaq Inatsisartuni ilaasortat tamaasa peqataatillugit, peqataanik ataatsimiissutissarpasut allat ataatsimiissutigingikkaluarlugit, taakkumi ilarpasui imartoorsuupput soorlu assersuutigineqarsinnaalluni ukiumut tulliuuttumut Aningaasanut Inatsisissaq.

Tamanna tunngavigalugu Suleqatigiissitsisuni Naalakkersuisunut Inassutigissuarput, immikkoortup pingajussaaneerineqannginnerani allannguutissamik siunnersuummik saqqummiussissasut makku pissutsit pillugit:

Immikkoortoq UKA2018/21 pillugu Aningaasanut Inatsisissamiittut 2019-mut Aningaasanut Inatsisissamut siunnersuummit peerneqassapput suliarineqarlutillu inatsisissatut ataatsimoortutut.

Tassunga ilaassapput inatsisini allani allanngortittariaqartussat inatsisit; soorlu Peqqinnissaqarfimmi aamma taakku ataatsimoortillugit suliarisassanngorlugit Inatsisartunullu saqqummiullugit immikkut ataatsimiinnermi.

Aamma kissaatigaarput ataatsimiititaliat susassaqaqtut tamarmik peqataatinneqassasut taamatullu Inatsisartuni ilaasortat tamarmik suliamut akuutinneqassasut, ataatsimiititaliani sorlarni issianerat apeqqutaatinnagu.

Aamma ataatsimiititaliat isumasioqateqarusuttut akuerineqartassapput taamatullu paasissutissanik pilersorneqarnissaminut periarfissinneqartassallutik aamma mittarfiliortiternerit akuerineqarnerisa toqqaannartumik toqqaannanngitsumilluunniit kinguneranik inatsisilik allanngortittariaqartussanik misissuinissaminut periarfissinneqarlutik.

Taamatut oqaaseqarluta innersuussutigaarput siunnersuut Inatsisartunit tamanit sularineqassasoq.